

ENVELLECIMENTO, AUTISMO E CALIDADE DE VIDA

AUTISMO GALIZA

ANO EUROPEO DAS PERSOAS CON DISCAPACIDADE

MAREMAGNUM

 AUTISMO GALIZA

Nº 7. Ano 2003

Número Ordinario

Director

Cipriano Luis Jiménez Casas
ciprianoluis@retemail.es

Consello de Redacción

Ana Martínez Díez
Enma Cuesta Fernández
Susana Rodríguez Blanco
Estrela Vázquez Allegue
María Alonso González
Cipriano Luis Jiménez Casas

Corrección Lingüística

Azucena Vázquez

Gravado portada

Perfecto Estévez

Edita

AUTISMO GALIZA

Rúa Home Santo de Bonaval, 74 baixo
15703 Santiago de Compostela

Tfno. 34 981 589365

Fax 34 981 589344

Móvil: 670 797656

E-mail: autismogalicia@telefonica.net

Dep. Legal: 378-1997

Impresión

Comercial Gráfica Nós. Príncipe, 22 baixo - Vigo

Sumario

7

Editorial

ENVELLECIMENTO, AUTISMO E CALIDADE DE VIDA

11

OS DEREITOS DAS PERSOAS MAIORES AFECTADAS DE AUTISMO.
CARA UNHA MELLOR CALIDADE DE VIDA

Autismo Europa

21

DISCAPACIDADE INTELECTUAL E AVELLENTAMENTO

J. C. Millán Calenti, M^a. J. López Rey, J. Quintana Mirón, Luis Meleiro Rodríguez

29

EVOLUCIÓN DO TRASTORNO AUTISTA NA IDADE ADULTA E
PROBLEMAS DE SAÚDE ASOCIADOS

Francisco Rodríguez-Santos

Profesor asociado da Universidade Autónoma de Madrid

39

PROXECTO PARA O RECOÑECIMENTO E VALIDACIÓN DOS SERVIZOS
DE DIAGNÓSTICO E ORIENTACIÓN DAS ASOCIACIÓNS MEMBROS DE
AUTISMO GALICIA

C. L. Jiménez Casas, P. Martínez Iglesias, A. Lago Cabaleiro, M. A. Paz Jiménez,
F. García Rey, C. Márquez López, A. Martínez Díez, A. Otero Carreiras,
A. López Méndez, P. Rodríguez Garrido

51

ACERCA DAS DIFICULTADES DE DETECCIÓN E DIAGNÓSTICO
DO TRASTORNO DE ASPERGER

Juana M^a. Hernández Rodríguez

*Profesora asociada do Departamento de Psicoloxía Evolutiva e da Educación da
Universidade Autónoma de Madrid*

59

SITUACIÓN E NECESIDADES EDUCATIVAS DOS ALUMNOS CON
TRASTORNO DO ESPECTRO AUTISTA NA COMUNIDADE AUTÓNOMA
DE GALICIA

C. Márquez López, E. Blanco García, X. C. González Campo, A. Rodríguez Díaz,
P. Martínez Iglesias, A. Otero Carreiras, A. Martínez Díez, P. Rodríguez Garrido,
A. López Méndez

75

ESPECTRO AUTISTA E ODONTOLOXÍA

Pedro Diz Dios

Profesor de Odontoloxía. Universidade de Santiago de Compostela

81

ESTUDIO LONXITUDINAL DE ADULTOS AUTISTAS NA COMUNIDADE
FORAL DE NAVARRA

Ana Díaz de Rada Igúzquiza

Licenciada en Pedagogía e Doutora en Psicoloxía. Universidade Pública de Navarra

89

MANUAL PARA A UTILIZACIÓN DO CUESTIONARIO SOBRE
A CALIDADE DE VIDA

Kenneth D. Keith, Robert L. Schalock

ENVELLECIMIENTO, AUTISMO E CALIDADE DE VIDA

Editorial

“A mediados do século, a taxa de persoas anciáns na sociedade dobrará para pasar de 1 sobre 10 a 1 sobre 5. O envellecemento demográfico constatado dende fai tempo nos países desenvolvidos, acelerase sensiblemente hoxe, tamén nos países en vías de desenvolvemento”. (Kofi Annan, 2001).

No Foro Mundial de ONGs, sobre envellecemento celebrado en Madrid por máis de 6.000 representantes de ONGs en abril de 2002, elaboráronse as reivindicacións das persoas anciáns no mundo, un mundo cada vez máis envellecido, xa que segundo as previsións das Nacións Unidas, un 22% dos habitantes do planeta serán maiores de 60 anos no 2050, ou o que é o mesmo haberá 2.000 millóns de persoas maiores en lugar dos 600 que hai actualmente.

En Galiza segundo o Instituto Galego de Estatística (IGE) no ano 2001 a taxa bruta de nacementos foi de 7,1 por cada 1000 habitantes. Nese mesmo ano Galiza obtivo unha media de 0,9 fillos por muller, cifra inferior a do estado que presenta un índice de 1,2.

Aínda que de xeito moderado Galiza está a experimentar unha recuperación na taxa de nacementos, sen embargo, a nosa comunidade segue a ser, xunto con Asturias, a comunidade con niveis máis baixos de natalidade e fecundidade. Lugo e Ourense, p. ex., cunha taxa de natalidade en torno o 5,5 por 1000 e un índice de fecundidade de 0,8 sitúanse no nivel máis baixo do estado.

Os indicadores demográficos publicados polo IGE sinalan que Galiza segue enmarcada nun progresivo envellecemento poboacional.

Estas cifras, obviamente, non son alleas as persoas con discapacidade e por suposto as persoas con Trastorno do Espectro Autista (TEA), na medida en que sabemos que de igual maneira que o resto da poboación as persoas con discapacidade alongaron a súa esperanza de vida. Nun prazo de un os 15 anos haberá miles de persoas con discapacidade e con TEA envellecidos.

Este envellecemento no colectivo de discapacitados non plánte problemas diferentes o resto da poboación, o que supón a caída dese "mito" de que as persoas con discapacidade ou as persoas con TEA envellecían e incluso morrían prematuramente. Soamente algúns colectivos de discapacitados poden verse afectados de forma máis prematura como é o caso das persoas con Síndrome de Down e outras minusvalías con afectacións ou complicacións de tipo orgánico-neurolóxico.

Calculase que máis do 80% das persoas con discapacidade viven o mesmo tempo co resto da sociedade. Esta situación totalmente nova plantea conseguir unha mellor adecuación dos servizos sociais e asistenciais que dean resposta a unha demanda que xa estamos a vivir.

Certamente, en outras épocas moitas persoas con discapacidade, morrían de forma precoz e non pola súa condición de discapacitados senón por razóns de tipo médico asistencial e social.

Segundo a Organización Mundial da Saúde (OMS) e a Asociación Internacional polo Estudio Científico dos Discapacitados Intelectuais (AIESHI), as mellores condicións sociais e médico-psicolóxicas producen o aumento da lonxevidade e son tamén a causa do alongamento significativo da duración da vida das persoas con eivas intelectuais tanto nos países desenvolvidos como en vías de desenvolvemento.

En relación as persoas con TEA temos aínda poucos coñecementos en relación o seu proceso de envellecemento. Estatísticas de países como o Reino Unido móstrannos que nos últimos 30 anos os falecementos de persoas con TEA sobrevividos antes dos 50 anos son menos que anteriormente.

O que si sabemos no caso das persoas con TEA en relación a outros colectivos é, p. ex., que en moitos casos o envellecemento é máis problemático ó ter asociados problemas médicos, neurolóxicos, psicolóxicos e fisiolóxicos,... Os problemas de comunicación que implican risco de illamento conxuntamente os problemas de comportamento inflúen no proceso de envellecemento.

As cuestións que se nos plantean por parte dese gran colectivo de persoas con discapacidade no momento de chegar á vellez son múltiples e de complexa resolución. A sociedade aínda é remisa a plantearse esta crecente realidade, sen embargo, moitas das medidas que se deben tomar non teñen que ser especialmente diferentes as que se están a tomar coas persoas anciás en xeral. Os retos son practicamente os mesmos: vivendas adaptadas, coidados médicos apropiados, ocio, persoal entrenado para axudar a estas persoas con TEA envellecidas, etc. Na medida do posible estas persoas deberían envellecer no seu medio, onde se atopen os seus vínculos. Sen embargo, e por razóns as veces económicas a polémica de si vivendas tuteladas ou centros máis masificados aínda continua.

¿Adaptar os centros onde están as persoas con TEA a unha nova realidade derivada do envellecemento? ¿Crear novos servizos adaptados especificamente para esta etapa da vida dos discapacitados? O debate está xa presente, primeiramente se acometeron escolas específicas e de integración, posteriormente xurdiron os centros de tipo ocupacional e residencial, o traballo e emprego con apoio, as vivendas tuteladas, etc. Agora a polémica é preparar un futuro que esta aí á volta da esquina.

O equipo do profesor Millán Calenti e o profesor Francisco Rodríguez aportan a súa visión sobre a Discapacidade Intelectual e avellentamento así como a evolución do TEA na idade adulta e os problemas de saúde asociados. A profesora Juana Mª Hernández aborda as dificultades de detección e diagnóstico nas persoas con Trastorno de Asperger e o análises das condicións que poidan contribuír a unha mellor calidade de vida.

Dous proxectos elaborados polas comisións de diagnóstico e educación da Federación Autismo Galiza plantean a necesidade de potenciar os servizos de diagnóstico e orientación así como a situación e necesidades educativas dos alumnos/as con Trastorno do Espectro Autista (TEA) na Comunidade Autónoma de Galiza. Estes dous traballos aportan unha contribución importante e fundamental cara a posta en funcionamento das medidas que o sector precisa. Un traballo novedoso do profesor Pedro Diz fai referencia ó TEA no contexto odontolóxico facendo especial fincapé nas instrucións de hixiene oral para as que resulte imprescindible a participación dos pais/nais e educadores.

O estudio lonxitudinal de adultos autistas na Comunidade Foral de Navarra é o resultado da teses doutoral da profesora Ana Díaz de Rada Iguzquiza, que trata de detectar os cambios acontecidos nas persoas con TEA entre os anos 1987 ata 2002.

Por mediación de M. J. Schmitt da Association la Bourguette de Aix-en Provence, temos a oportunidade de contar cun Manual para a utilización dun Cuestionario sobre a Calidade de Vida de Kenneth D. Keith (Nebraska Wesleyan University Lincoln, Nebraska) e Robert L. Schalock (Hastin College Mid-Nebraska Individual Services Hastings, Nebraska). A señora Schmitt que ostenta os dereitos deste interesantísimo Manual autorizounos a traducilo ó galego para a súa publicación neste número de Maremagnum.

A Federación Autismo Galicia e o Consello de redacción da revista Maremagnum agradecen a D. Xabier Ron Fernández a tradución do francés ó galego do Manual para a utilización do Cuestionario sobre a Calidade de Vida e a Dna. M^a do Carmen Bugallo Mariño pola tradución do castelán ó galego dalgúns dos traballos publicados e a súa corrección lingüística compartida con Dna. Azucena Vázquez.

MEMBROS DE AUTISMO GALICIA

APACA

Asociación de Pais de Autistas e
Psicóticos da Comarca de Arousa
✉ Rúa Moreira, 29
36613 Vilagarcía de Arousa
☎ 986 501 548

APACAF

Asociación de Pais do Centro de Apoio
Familiar para Autistas e Psicóticos “A
Braña”
✉ Rúa Placer, 5-3º B
36202 Vigo
☎ 986 226 647
E-mail: apacaf@wanadoo.es

APA MECOS

✉ Baión
36614 Vilanova de Arousa
☎ 986 565 128
☎ 986 565 944

A.S.P.A.N.A.E.S.

Asociación de Pais de Persoas con autismo
e outros T.X.D. da Provincia da
Coruña
✉ Castro de Elviña, s/n
15008 A Coruña
☎ 981 130 044
☎ 981 130 787
E-mail: aspanaes@terra.es

AUTISMO OURENSE

✉ Alférez Provisional, 2 entrechán
32003 Ourense
☎ 988 219 389
☎ 988 218 003
E-mail: autismor@teleline.es

AUTISMO VIGO

✉ García Barbón, 108-1º B
36201 Vigo
☎ 986 436 516
☎ 986 228 528

B.A.T.A.

Asociación para o Tratamento do Autismo
✉ Baión
36614 Vilanova de Arousa
☎ 986 565 128
☎ 986 565 944
E-mail: asociación - bata@wanadoo.es

APA CASTRO NAVÁS

Centro Ocupacional-Residencial para persoas
adolescentes e adultas con Autismo
✉ Navás, 11-Priegue
36391 Nigrán
☎/☎ 34 986 365 558
E-mail: menela@retemail.es

FUNDACIÓN MENELA

✉ Avda. Marqués de Alcedo, 19
36203 Vigo
☎ 986 423 433/986 484 074
☎ 986 484 228/483 406
E-mail: menela@retemail.es

FUNDACIÓN AUTISMO CORUÑA

✉ Castro de Elviña, s/n
15008 A Coruña
☎/☎ 981 293 833

APA MENELA

Centro de Educación Especial para
nenos/as con Autismo
✉ Camiño da Veiguiña, 15-Alcabre
36212 Vigo
☎/☎ 34 986 240 703
E-mail: menela@retemail.es

RAIOLAS - AUTISMO LUGO

Asociación de Pais e Persoas con
Trastornos Xeneralizados do
Desenvolvemento
✉ Rúa Río Sil, 40-1º B
Lugo
☎ 617 949 222
E-mail: pendello 2@wanadoo.es

SOLICITUDE DE SUBSCRICIÓN

Si, desexo recibir a revista MAREMAGNUM, directamente no meu domicilio ó prezo de 12,02 euros exemplar, IVE incluído

Forma de pagamento: Domiciliación bancaria
 Xiro Postal
 Talón bancario

A nome de AUTISMO GALIZA
Rúa Home Santo de Bonaval, 74 baixo
15703 - Santiago de Compostela

Nome e apelidos

Enderezo

Código Postal Teléfono

DATOS PARA A DOMICILIACIÓN BANCARIA

Banco/Caixa.....

Axencia Nº

Poboación Provincia

Nome do titular

Prégolles carguen na miña conta/libreta nº
o pagamento dos recibos que lles presente anualmente MAREMAGNUM na
miña calidade de subscritor a dita publicación.

Sinatura

En, a de de

